

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ПУБЛИЧНОСТ, ПРОЗРАЧНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА СЪДИЛИЩАТА ЧРЕЗ ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

**Водещи международни и европейски
стандарты за публичност и прозрачност
в работата на съдилищата**

**София
2018 г.**

Публичност, прозрачност и отчетност на съдилищата чрез информационните технологии

Предмет на настоящия анализ са официални международни документи, създадени основно на ниво Съвет на Европа и Европейски съюз, които установяват принципи, стандарти и правила относно прозрачността и отвореността на съдебната система към гражданите и обществото. Въпреки че в документите не се съдържат общозадължителни правни норми, установените в тях принципи и стандарти се приемат за обвързващи (т. нар. “*soft law*”) и се възприемат като критерий за оценка на състоянието и ефективността на националните съдебни системи при извършване на външен мониторинг от международни (наднационални) организации.

❖ Съвет на Европа

Общите стандарти, установени от Съвета на Европа – регионалната международна организация, ангажирана с укрепването на върховенството на правото, защитата на човешките права и на демокрацията – са ключови за оценката на националните съдебни системи. Установени в различни по форма и съдържание документи (конвенции, препоръки, становища, доклади за оценка и др.), създавани както от основните политически органи (Комитет на министрите, ПАСЕ, генерален секретар), така и от консултативни органи (Европейската комисия за демокрация чрез право – Венецианската комисия, Консултативен съвет на европейските съдии, Европейска комисия за ефикасност на правосъдието и др.), основните стандарти за прозрачност и публичност на съдебните институции са ключови при оценката и сравнението на различните национални модели и практики. Съществена част от установените принципи и стандарти са синтезирани в рамките на съдебната практика по прилагане на Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), както и при сравнително изследване на добрите практики и модели на националните съдебни системи.

▪ Европейската конвенция за правата на човека

В чл. 6 на ЕКПЧ (право на справедлив и публичен процес в разумен срок) и чл. 10 (право на информация) са гарантирани права и формулирани стандарти, които са развити в съдебната практика по Конвенцията и в препоръки и доклади на политическите и консултативните органи на Съвета на Европа. **Правото на публичен процес** намира израз основно в изискването за непосредственост и устно изслушване на страните при гледане на делото, възможността за присъствие на обществеността (включително медии) в съдебната зала (гледане на делото при открити врати), както и в публичното обявяване на съдебните решения.¹ В съдебната практика на Съда по правата на човека са посочени и възможни изключения от тези аспекти на публичността, които са силно ограничени и са съобразен с вида на процеса, конкретния разглеждан въпрос и, само в ограничен брой случаи, със становището на страните. По отношение достъпа до информация, Съдът постепенно започва да предлага по-отворено и еволютивно тълкуване на чл. 10 ЕКПЧ, така че да се гарантират ключови аспекти на

¹ Харис, Д., М. О’Бойл, Е. Бейтс, К. Бъкли, Право на Европейската конвенция за правата на човека, С., Сиела, 2015, с. 515-523.

правото на достъп до информация.² Новата съдебна практика е във връзка с достъпа на медиите и на гражданските организации до информация от държавни органи, така че те да могат да изпълняват гражданската си функция в защита на свободата на словото и да имат ролята на „обществен страж“ на демокрацията.³

▪ **Препоръка REC(2003)13 на Комитета на министрите на страните-членки относно предоставянето на информация чрез медиите при наказателни съдебни производства⁴**

В препоръката се съдържат принципни положения относно необходимостта от предоставянето на информация във връзка с наказателни производства, правото на достъп на медиите до публичните съдебни заседания, както и специални правила във връзка с разпространяването на информация относно свидетелите, изтеклите присъди и изтърпените наказания и т.н. Установените стандарти са извлечени от основното право на свобода на изразяване и информация, гарантирано в чл. 10 от ЕКПЧ. В същото време стандартите са съобразени с правото на справедлив и публичен процес при зачитането на презумпцията за невинност.

Стандартите (принципите) могат да бъдат обобщени в няколко основни посоки:

- журналистите трябва да бъдат в състояние свободно да дават сведения и да правят коментари за работата на системата на наказателното правосъдие;
- съдебните власти и полицейските служби би трябвало да предоставят на медиите само проверена информация или информация, която се базира на разумни предположения;
- недискриминация при предоставянето на информация, достъпа до информация и достъпа до съдебните зали на журналисти от различни медии;
- при наказателните процеси от обществен интерес съдебните органи трябва да информират медиите за най-важните си действия при зачитане тайната на следствието;
- предоставянето на информация за заподозрени, обвиняеми или осъдени лица, както и за други страни по наказателно дело се извършва при зачитане на правото на личен и семеен живот (чл. 8 от ЕКПЧ);
- всеки, който е бил обект на некоректни или злепоставящи медийни репортажи в контекста на наказателно преследване, следва да има право на отговор.

▪ **Конвенция за достъп до официални документи на Съвета на Европа (CETS № 205)⁵**

Конвенцията не е действащо право в националната правна система, тъй като не е ратифицирана. В същото време съдържащите се в нея принципи и изисквания до голяма степен са приложени на практика, доколкото произтичат от ЕКПЧ и юриспруденцията на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). В Закона за достъп

---

² Пак там, с. 743-745.

³ *Sdruzeni Jihoceske Matky s. la Republique tcheque* (решение), № 19101/03, 10 юли 2006; *Унгарски съюз за граждански свободи (Tarsasag a Szabadsagjogokert) с/у Унгария (Жалба № 37374/05)*, Решение, Страсбург 14 април 2009, окончателно 14/07/2009. Преведено на български от Програма „Достъп до информация“: http://aip-bg.org/documents/echr_tarsasag.html.

⁴ Приета от Комитета на министрите на 10 юли 2003 г. на 848-то заседание на заместник-министрите.

⁵ Приета от Комитета на министрите на 27 ноември 2008 г. на 1042-то заседание на упълномощените представители на министрите.

до обществена информация⁶ също се съдържат основните принципи и правила, които защитават конституционното право на гражданите на достъп до информация.

Конвенцията гарантира достатъчно широко правото на всеки да получи при поискване, без каквато и да е дискриминация, достъп до официални документи, съхранявани от публичните институции (чл. 2). В легалното понятие за *публични институции* съдебната власт е включена дотолкова, доколкото изпълнява административни функции съгласно националното законодателство, като е създадена възможност за държавите, присъединяващи се към конвенцията, да разширят обхвата на прилагане и по отношение на основните функции на съдебната власт. В легалната дефиниция на „официални документи“⁷ се дава достатъчно широко определение, осигуряващо правна възможност гражданите и юридическите лица да искат достъп до различни видове документи, включително и такива, които обичайно биха били счестени за неофициални, подготвителни, вътрешнослужебни. Наред с това обаче, в Конвенцията е предвиден и изричен списък на възможни изключения от правото на достъп до информация до официални документи (чл. 3), включително свързани с правосъдието и функционирането на съдебните органи.⁸ В съответствие с ЕКПЧ и с юриспруденцията на ЕСПЧ, ограниченията трябва да бъдат изброени точно в *закон*, да бъдат *необходими в демократичното общество* и да бъдат *пропорционални на целта* да се защитят изрично определени блага или интереси. Ограничението или отказът от предоставяне на информация, съдържаща се в официални документи, не са абсолютни, а могат да бъдат преодолені чрез позоваване на стандарта за *надделяващ обществен интерес* от разкриването на информацията. Преценката за наличието на такъв интерес следва да е обективна.

❖ Документи на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС)

КСЕС е създаден през 2000 г. като консултативен орган, упражняващ съвещателни функции, свързани с въпроси относно независимостта, безпристрастността и компетентността на съдиите. Съставът на органа е изцяло формиран от действащи съдии, предложени от държавите-членки на Съвета на Европа.⁹ Основната дейност на КСЕС е насочена към изготвянето на становища, които се представят на Комитета на министрите, като може да се изготвят и становища по искане и на други органи на Съвета на Европа. Въпреки че нямат пряка правно задължителна сила, становищата на КСЕС са *политически обвързващи* документи, тъй като съдържат основополагащи принципи и стандарти по отношение на различни аспекти на упражняването на съдебната власт и във връзка с усъвършенстване на законодателството. Нещо повече, препоръките и заключенията в становищата на КСЕС се вземат предвид от различни органи на Съвета на Европа и на ЕС, като служат като критерии и индикатори за оценка на националните съдебни системи. Несъобразяването с направени препоръки във връзка с решаването на структурни или системни проблеми в сферата на съдебната власт би могло да доведе до търсене на политическа и юридическа отговорност на държавите членки, както и до осъдителни решения на

⁶ Обн. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2000г., посл. изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017 г.

⁷ Чл. 1, ал. 2 б. “Официални документи” означава всяка информация, записана в каквато и да е форма, изготвена или получена и съхранявана от публичните институции.

⁸ Целта на възможните ограничения е да се защитят следните публични интереси във връзка с осъществяването на съдебната власт: предотвратяването, разследването и съдебното преследване на престъпни деяния; дисциплинарни разследвания; проверки, контрол и надзор от страна на публичните институции; равнопоставеността на страните в съдебното производство и ефективно правораздаване.

⁹ <https://www.coe.int/en/web/cjje/about-the-cjje>.

ЕСПЧ. В тези случаи принципите и стандартите на КСЕС придобиват и юридическа задължителност.

▪ **Магна Харта на съдиите (Основни принципи)¹⁰**

Магна Харта кодифицира основните принципи и стандарти по отношение на съдебната власт, установени в рамките на Съвета на Европа: зачитане на върховенството на правото и справедливостта; независимост на съдебната власт – конституционна (законова), организационна, функционална, кадрова, финансова, както и гаранциите за независимост; спазване на етичните принципи. Като основен принцип е формулиран и **достъпът до правосъдие и прозрачността**.

В т. 14 от Магна Харта изрично се урежда принципът на прозрачност: „*Правосъдната система е прозрачна и информацията относно функционирането на съдебната система се публикува.*“ Тази формулировка задава високи стандарти за достъпност, прозрачност и публичност на съдебната система, спазването на които е условие тя да изпълнява своята мисия в демократичното общество.

В т. 15 от Хартата се предвижда съдиите да предприемат стъпки, за да гарантират достъп до бързо, ефективно и разумно като цена разрешаване на споровете, като в същото време съдействат за алтернативно разрешаване на споровете. Достъпът до правосъдие се разглежда не само през призмата дали съществуват материалноправни или процесуални пречки за започване на определен вид дело, но и като изискване за произнасяне в разумен срок, така че да се даде навременна защита на правата, които са нарушени. В случаи на нарушения на достъпа до правосъдие може да се стигне до претендиране на обезщетение срещу държавата и нейните органи за нарушеното право.

В т. 16 от документа се съдържа изискване към изготвянето на съдебните решения – следва да се ползва *достъпен, прост и ясен език*, като решенията трябва да бъдат обявени публично в рамките на разумен срок. Спазването на тези изисквания е условие за осъществяване на правото на защита.

▪ **Становище № 6 (2004) на КСЕС относно справедлив процес в разумен срок и ролята на съдията в процеса като се вземат предвид алтернативните способности за разрешаване на спорове¹¹**

В това становище са формулирани принципни положения, които се отнасят до предоставянето на информация за функционирането на съдебната система като условие и предпоставка за осигуряване на достъп на гражданите до правосъдие (т. 11 и 12).

Информацията, която се предоставя, следва да е в достъпен формат и език и да дава възможност за запознаване с различните видове дела, които могат да бъдат заведени, възможната продължителност на делата, разглеждани от различни инстанции, разходите и съществуващите рискове, в случай че бъдат неправилно използвани съдебните средства за решаване на спорове. С оглед постигането на икономия на ресурси (човешки, институционални, времеви), становището изисква да бъде предоставена информация относно алтернативните средства за решаване на спорове, които могат да бъдат предложени на страните (т.13 и 14).

Осигуряването на достъп до тази информация може да става от различни институции и организации, но самите съдилища трябва да са непосредствено

---

¹⁰ Приета от КСЕС на 11-а пленарна сесия на 17 ноември 2010 г. в Страсбург, ССЈЕ (2010) окончателно.

¹¹ Прието от КСЕС на неговото Пето заседание (Страсбург, 22-24 ноември 2004 г.) 24 ноември 2004 г., ССЈЕ (2004) ОР № 6.

ангажирани в разпространяването на информацията, включително чрез техните интернет страници или техните PR звена (т. 16).

▪ **Становище № 7 (2005) на КСЕС относно „Правосъдие и общество“¹²**

В становището се изтъква необходимостта от осигуряването на адекватната информация за функциите на съдебната власт и нейната роля да гарантира независимо и справедливо правосъдие. Наличието на тази публична информация може ефективно да допринесе за повишаване на разбирането за съдилищата като крайъгълен камък на демократичните конституционни системи. Наред с това се подчертава важността на образователната дейност на съдилищата, намираща израз в организирането на посещения за ученици и студенти или за други групи, проявяващи интерес към дейността на съдилищата. Тази образователна дейност следва да се извършва в сътрудничество и със самите образователни институции (училища и университети), които се ангажират с преподаване на различни форми на гражданско образование (т. 11-12).

Препоръчва се съдилищата да играят активна роля за информиране на обществеността, тъй като тази роля е истинска гаранция за независимостта на съда. В т. 16 от становището КСЕС формулира и конкретни мерки в тази посока:

- създаване в съдилищата на гишета за прием на граждани и предоставяне на информация;
- разпространяване на печатни материали, откриване на интернет страници, за които отговарят съдилищата;
- организиране от съдилищата на календар за образователни форуми и/или редовни срещи, открити за посещение за граждани, обществени организации, лица, отговорни за изготвянето на политики, студенти („програми за популяризиране“).

Като цяло КСЕС препоръчва на национално и международно ниво европейските съдебни системи и държавите да оказват обща подкрепа за „програми за популяризиране“ на работата на съдилищата, като тези програми надхвърлят обхвата на обикновено информиране на обществеността. Те трябва да имат за цел да формират правилно разбиране за ролята на съдията в обществото. Тези популяризаторски инициативи трябва да са редовни, като могат да имат различни форми: извършване на анкети, организиране на фокус групи, покани към юристи и преподаватели за участие в публични форуми и др. Основната цел на тези програми е да подобрят разбирането на общественото и доверието му в правосъдната система, а в по-общ план – да укрепят независимостта на съда (т. 19). КСЕС препоръчва да бъде осигуряван достатъчен бюджет за дейности, които разясняват и осигуряват прозрачност на дейността на съдебната система и принципите на правосъдие в обществото чрез самата съдебна система. Разходите за „програми за популяризиране“ трябва да бъдат покривани от специално перо в бюджета, така че да не се отразяват върху оперативния бюджет на съдилищата (т. 22).

В частта от становището, посветено на комуникацията с медиите, изрично се препоръчва създаването на служби за прием на граждани и предоставяне на информация в съдилищата, които са насочени както към потребителите на съдебни услуги, така и към подпомагане на медиите да разберат по-добре функционирането на правосъдната система (т. 41).

▪ **Становище № 14 (2011) на КСЕС относно „Правосъдие и информационни технологии (ИТ)“¹³**

---

¹² Прието от КСЕС на неговата 6-та среща (Страсбург, 23-25 ноември 2005 г.), КСЕС (2005) СТ № 7.

В становището са отразени общите принципи за внедряване и работа с информационни технологии в съдебната система, като особено внимание се отделя на ролята на ИТ за подобряване на достъпа до правосъдие на гражданите. **В т. 5 и 6 от документа изрично се подчертава, че въвеждането на информационни технологии трябва да бъде средство за подобряване на правораздаването, за улесняване на достъпа до съдилищата и за осигуряване на допълнителни гаранции за спазването на стандартите на чл. 6 от ЕКПЧ:** достъп до правосъдие, безпристрастност, независимост на съдията, справедливост и разумна продължителност на процесите. В същото време, въвеждането на информационни технологии *не трябва да ерозира човешкия и символичния облик на правосъдието*. Особен акцент се поставя върху необходимостта правосъдието да остане хуманно и достъпно за гражданите, като прекомерната технологизация на процесите може да доведе до дистанциране на гражданите и да ерозира доверието в самата съдебна система. В тази връзка се препоръчва наред с въвеждането на новите технологии да бъдат запазени и традиционните средства за достъп до информация и комуникация между гражданите и съдебната власт, тъй като не всички граждани имат достъп до ИТ. Внедряването и използването на информационни технологии не трябва да намалява процедурните защити за онези граждани, които не могат да ползват или нямат достъп до новите технологии (т. 10).

Използването на информационни технологии в съдебната система трябва да има за цел да подобри достъпа до правосъдие на гражданите. Това означава не просто да се предоставя информация за постановените съдебни актове или за насрочването и гледането на делата. **Преди всичко трябва да се предоставя *достъп до пълна, точна и актуална информация* относно видовете съдебни процедури, процесуалните срокове, потенциалните разходи, свързани със завеждане на дело, възможностите за алтернативно разрешаване на спорове.** Наред с това следва да се предоставя по-обща информация за съдебната система, най-важните приети решения, статистически данни за резултатите от работата на съдилищата, различни образователни инициативи за изграждане на позитивен публичен образ на съдебната власт и повишаване на разбирането и доверието от страна на гражданите (вж. т. 19-22).¹⁴ Въведените електронни информационни услуги следва да са лесни за ползване от потребителите.

В становището изрично се препоръчва използването на информационните технологии в рамките на съдебния процес, т.е. въвеждане на така нареченото „**електронно правосъдие**“, при което обаче трябва да са гарантирани всички процесуални права на страните. Ролята на информационните технологии в този случай трябва да е насочена към рационализиране и улесняване на процеса, подпомагане работата на съдията чрез съответно информационно осигуряване (достъп до актуални бази данни), по-лесно преодоляване на дистанциите, както и подобряване на достъпа до и обмяна на документи по конкретни дела (т. 25-31).

Същевременно в становището се подчертава, че въвеждането на информационни технологии в съдебната система и в съдебния процес не трябва да води до зависимост на правосъдието от технологиите, както и да поставя в риск от зависимост самото

---

¹³ Прието от КСЕС на 12-а пленарна сесия на 7 - 9 ноември 2010 г. в Страсбург, ССЈЕ (2011) 2 окончателно.

¹⁴ Конкретни изисквания към обема информация, който трябва да предоставя съдебната система във връзка с подобряване на достъпа до правосъдие, вж. в Становище № 6 (2004) на КСЕС относно справедлив процес в разумен срок и ролята на съдията в процеса като се вземат предвид алтернативните способи за разрешаване на спорове, Страсбург, 24 ноември 2004 г., ССЈЕ (2004) ОР № 6 (по-специално т. 11-17).

правосъдие. Технологиите трябва да са адаптирани към съдебния процес, към нуждите на съдиите, както и към вида и степента на сложност на делата. Като цяло достъпът до информация посредством информационните технологии трябва да допринесе за по-голямата автономност на съдиите при упражняване на техните функции (т.32-35).

❖ Европейска мрежа на съдебните съвети (ЕМСС)

▪ Доклад „Правосъдие, медии, общество“ 2011-2012¹⁵

Докладът изследва взаимовръзката между съдебната власт и обществото и отправя препоръки относно подобряването на сътрудничеството и връзката между съдебната власт и медиите. Докладът изследва и процеса на осигуряване на подходящ обмен на информация с медиите като целта е да се гарантира, че информацията е предадена коректно в медиите.

С цел да се подобри комуникацията с обществото и медиите, в доклада се отправят препоръки за *назначаване на специални съдебни говорители*. Препоръката е обща за всички държави – те следва да разработят и използват система за съдебни говорители под формата на съдии за връзка с медиите и съветници по комуникациите, които да имат задълбочени познания за съдебната система, да имат познания относно това как да поднесат информацията на обществеността на разбираем език и да имат социални и медийни умения. Съдебните говорители и съветниците по комуникациите следва да работят както на национално, така и на местно ниво, а в някои страни и на регионално ниво. Тези съдебни говорители следва да бъдат съдии, които работят в съответния съд, до който е отправено запитване от страна на медиите.

Основните **функции на съдебните говорители** могат да бъдат обобщени в няколко основни посоки: 1) да информират медиите относно приложимите закони и процедури; 2) да предоставят на обществеността обяснения относно характера и въздействието на решенията и постановленията; 3) да задълбочат интереса към правосъдието, като насърчат прозрачността на съдебната система и разбирането от страна на обществеността на съдебната власт и правосъдието; 4) да работят със служители и съветници по комуникациите при разпределяне на техните функции и да наблюдават контактите с пресата и медиите; 5) да следят и въздействат на медиите чрез *интернет страници* и *други социални медии*; 6) да развиват контакти с медиите както и с подходящите професионални организации, специалисти и академични институции.

В доклада се анализира и използването на социални медии от съдилищата. Като цяло тази възможност е оценена положително, доколкото повишава въздействието върху различни групи от обществеността, като акцентира върху важноста и разпознаваемостта на съдебната функция. Това може да се случва при условие, че се спазват определени стандарти за поднасяне на информацията. Препоръчва се да бъде разработена *стратегия*, която да включва целевите групи и целите на употребата на всяка социална медия. Тази стратегия следва да включва и определя: целевите групи за всяка социална медия; целите на всяка социална медия; как се следва социалната медия и кой носи отговорност за това. Също така, стратегията следва да включва как проактивно да се използва социалната медия. Това може да се постигне като се представят връзки към страниците или статии, които са интересни, чрез създаване на фото или видео албуми, чрез публикуване на съобщения, които добавят стойност като

¹⁵ https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Dublin/encj_report_justice_society_media_def.pdf.

предоставят уникални, индивидуални перспективи относно случващото се. Всички такива публикации следва да бъдат изпълнени със смисъл и да имат смислени коментари, които да дават информация, да образуват и ангажират гражданите. Не се препоръчва просто да се копират прессъобщения в социалните медии.

Особено внимание в доклада се обръща на **публикуването на съдебните решения в интернет**. Препоръчва се съдебната власт във всяка страна трябва да има **уеб сайт**, който да се поддържа от Съвета на съдебната власт или съдебната администрация. Решенията трябва да бъдат публикувани на интернет страницата на съдебната власт. Наред с това **всеки съд** трябва да има *свой собствен раздел на интернет страницата на съдебната власт*. Тези раздели трябва да съдържа информация за практикуващи юристи, пресата и обществото като цяло. Уебсайта на съдебната власт трябва да съдържа база данни на съдебни решения, които са свободно достъпни и безплатни за обществеността. Тази база данни трябва да съдържа възможност за „търсене“ по ключови думи и **лесен за употреба списък**. Всички решения, които са в базата данни, трябва да бъдат публикувани в пълен текст, заедно с кратко резюме за бърза справка. Препоръчително е при дела с висок обществен интерес да се публикува в интернет резюме на решението, написано на *прост, неюридически език*.

С цел да се повиши **прозрачността** и **изграждането на единен образ** на съдебната власт е *препоръчително да се предостави една и съща информация на всеки сайт* и да се *разработи общ формат, който да структурира съдържанието по един и същ начин*. Тези сайтове трябва да съдържа най-малко:

- обща информация относно съдилищата и услугите, които предоставят;
- практическа информация за страните по делото;
- дневния ред на предстоящата дела / графици на делата;
- информация за съдебни заседатели;
- съдебни правила;
- прессъобщения;
- (резюме на) решения;
- формуляри (с възможност за сваляне на файлове);
- кариерни възможности.

Препоръчителни са и обяснителните бележки за решенията. Ако решението се публикува за обществеността и пресата, важно е да се публикува резюме, което го обяснява на разбираем език. То трябва да се публикува едновременно със самото решение. Резюметога, в по-голямата си част, следва да бъдат със заличени лични данни.

Като минимален стандарт, с оглед на осигуряване на достъп до всички важни и интересни решения за обществеността, се препоръчва всеки съд да назначи специална комисия от съдии, които решават кои решения трябва да бъдат публикувани. По принцип следва да се оповестят решенията, които отговарят на следните критерии: 1) медиите са заинтересувани от решението; 2) решението е от особено значение за обществото; 3) решението може да повлияе върху тълкуването на закона или на други нормативни актове; 4) налице е интерес от страна на една определена група от хора; 5) решението е важно за специализираната преса в областта на правосъдието и закона.

Основните препоръки във връзка с регулирането на *взаимодействието между съдебната власт и медиите* могат да бъдат обобщени в няколко направления:

1) Препоръчително е въвеждане на **набор от насоки за пресата**, без значение дали това ще стане със законова разпоредба или като обвързващи стандарти и правила. Те не трябва да противоречат на съществуващите правни ограничения. Насоките за пресата трябва да бъдат част от *националния стратегически план*, съдържащ и цикъл на планиране и отчитане на комуникация с медиите и обществото.

2) Насоките за пресата следва да изяснят различните цели и интереси както на съдебната власт, така и медиите. Тя трябва да посочат това, което медиите могат да очакват от служителите в съдилищата и как съдилищата трябва да отговарят на нуждите на медиите преди, по време и след съдебното производство.

3) Насоките за пресата трябва да работят както за съдебната власт и нейните говорители, така и за медиите (тяхната роля и начини на поведение в съдебните палати и съдебните зали). Насоките за медиите следва да осведомят както съдиите за тяхната роля и границите при общуването им с медиите, така и самите медии за това какво могат да изискват и да очакват от съдебната власт.

4) Насоките трябва да се изготвят след консултация с всички заинтересовани страни (медии, говорител на съдилища и прокуратури, представители на адвокатските колегии).

За да се осигури реалното повишаване на обществената информираност за ролята и дейността на съдилищата в демократичното общество, в доклада се препоръчва органите на съдебната власт да имат *проактивен подход към медиите*. Този подход следва да бъде фокусиран както върху отделни съдебни дела, така и *върху съдебната система и принципите на правото като цяло*. Съветите за съдебната власт, както и съдилищата са насърчават да организират *най-малко веднъж годишно* провеждането на *неформална среща* с националните медии, на която да разяснят работата на съдебната власт и да ги информират за напредъка ѝ. Също така се препоръчва в програмите за обучение на магистратите и съдебните служители да се въведе специализирано *обучение по прозрачност на съдебната власт* и обясняване на начина, по който работят медиите. Необходимо е съдебната система да бъде ангажирана в обучението на журналисти (студенти) по въпросите за организацията на съдебната власт и закона. Препоръчва се съдебната власт във всички страни да развива *дейности за информация на широката общественост* и да образова учащи се от различни нива: а) организиране на „ден (или седмица) на отворените врати в съдилищата с цел да се информира обществеността за всички аспекти на съдебната власт; б) приемане и развеждане на групи, посещаващи съдилищата; в) издаване на листовки или *публикуване на информация в интернет за широката общественост* по теми като достъп до съд, изпълнение на функциите на съдебен заседател; г) разработване на *онлайн материали за обучения за съдебната система*, за ученици и за подпомагане на съдилищата при училищни посещения.

▪ Доклад „Обществено доверие и имидж на съдебната система“ 2017 – 2018¹⁶

В доклада се обръща специално внимание на използването на *социалните медии* за повишаване на обществената информираност за съдебната власт. Отправя се препоръка съдебната власт да се възползва от комуникацията в социалните медии, които в по-голяма степен отговарят на очакванията и предпочитанията на обществеността. Очакваният ефект от използването на социалните медии е свързан с директната комуникация с широката общественост, липсата на посредничеството на медиите и избягване на евентуални пропуски в комуникацията. Ето защо, съдебната власт трябва да бъде активна и подготвена за такава директна и динамична комуникация на институционално ниво, но да обърне внимание на посланията, които се предоставят на обществеността в този много динамичен и интерактивен начин на диалог.

---

¹⁶ Доклад на ЕМСС – Проект „Обществено доверие и имидж на съдебната система“ 2017-2018, приет на ОС в Лисабон, 1 юни 2018 г.: <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/20/Final-Report-Project-2-2017-2018-ENCJ.pdf>.

В доклада са представени и различни **добри практики**, които повишават информираността и ангажираността на обществеността при осъществяването на съдебната власт:

- посещения на студенти/ученици в съдилищата за участие в съдебни производства с последващи дискусии със съдията или прокурора;
- лекции в училищата, организирани от съдии или прокурори; организиране на обиколки в съдилищата и симулативни съдебни процеси; организиране през м. септември на насочена към младежите „Съдебна седмица“, по време на която съдиите активно посещават училищата, отговарят на въпроси във Facebook на живо;
- организиране на „Дни на отворените врати в съдилищата“ за обществеността;
- наръчник за правно образование, написан от съдии;
- популяризиране на документални филми за съдебната власт;
- обучени съдии за връзка с медиите, които винаги са на разположение, за да обяснят процедурата или съдебните решения по ключови дела;
- онлайн информационни досиета за ключови съдебни дела или текущи съдебни теми, които лесно се намират чрез Google, с цялата информация по случая или темата на една уебстраница (Нидерландия);
- проактивно участие в телевизионни формати, които демонстрират функционирането на съдебната власт;
- организиране на обществени академии в сътрудничество с университети или колежи, в които съдии и учени обсъждат актуални теми с аудиторията;

Докладът завършва с детайлно развити **препоръки**, които могат да бъдат обобщени в следните основни направления:

1) Съдебната система трябва да приеме **цялостна комуникационна стратегия** или да преразгледа и разшири, като приоритет, съществуващите комуникационни стратегии, разработени около основното послание. Необходима е по-интензивна стратегия, ако общественото доверие в съдебната система е под средното ниво, намалява или е нестабилно.

2) Съдебната власт трябва да развива **комуникационни инструменти и ръководства за добри практики** с другите клонове на властта, други юристи и протоколи за действие с тези, които са считани за най-влиятелните участници, по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието.

3) За **говорители** следва да се назначават съдии или прокурори, обучени в комуникационни умения, както и да имат специализиран отдел, използващ професионалисти в сферата на комуникацията, под ръководството на съдията. Също така се препоръчва обучение по въпросите на комуникацията за всички съдии и прокурори, както и за членовете и служителите на съдебните съвети.

4) Препоръчително е съдебната система да използва предимствата на комуникацията в **социалните медии**, които в днешно време са едни от най-широко разпространените и използвани медии, и по този начин да отговори на очакванията и предпочитанията на обществото. Сред силните страни на този метод на комуникация следва да се спомене, че посланието, изпратено до обществеността, е пряко и не може да бъде „манипулирано“ от медиите, комуникаторът избира адресатите на посланието, посланията могат да бъдат подкрепени, спонсорирани и т.н.

5) Съдебната власт следва да поддържа контакт с широката общественост, за да укрепи доверието в съдебната система, и да организира широк кръг информационни дейности.

❖ Европейски съюз

С присъединяването на страните от Централна и източна Европа към Европейския съюз през изминалото десетилетие, поради констатирани проблеми във функционирането на институциите на правовата държава, особено по отношение на съдебните системи на новите страни членки, се разработиха специфични мерки и политики, които да подкрепят и гарантират върховенството на правото като основна ценност на ЕС (чл. 2 ДЕС). Доколкото Съюзът е дефиниран като общо пространство на свобода, сигурност и правосъдие (чл. 3 ДЕС), проблемите в съдебната система на една страна на практика засягат всички останали. С присъединяването на България и Румъния през 2007 г. ЕС разработи специален Механизъм за сътрудничество и проверка (МСП), който да подкрепи институционалните реформи на съдебните системи и системите за противодействие на корупцията в двете страни. МСП следи и оценява постигнатия напредък, като предлага и конкретни мерки и препоръки, които да бъдат изпълнени от съответните национални власти.

▪ Механизъм за сътрудничество и проверка

В МСП за България са отправяни препоръки не само във връзка със структурното и организационното реформиране на съдебната власт, но и във връзка с въвеждането на стандарти за публичност и прозрачност в съдебната система. Тези стандарти обхващат както упражняването на кариерни функции от ВСС по отношение на отделните магистрати, така и във връзка с избора на членове на самия ВСС, с избора на председателите на ВКС, ВАС и главния прокурор. В резултат на отправени конкретни препоръки и последвали промени в нормативната уредба са въведени възможности за он-лайн излъчване на заседанията на ВСС.

От април 2016 г. се осигурява пряко излъчване на заседанията на ВСС на неговия интернет сайт. На уебсайта на ВСС – <http://www.vss.justice.bg/> има раздел „ВСС онлайн“, чрез който потребителите на интернет могат пряко да наблюдават заседанията на пленума, съдийската колегия и прокурорската колегия на съвета. През 2017 г. на сайта на ВСС, включително на електронния портал на съдебната власт, бе излъчена пряко процедурата за избор на председател на Върховния административен съд, Общото събрание за избор на член на прокуратурата на ВСС през месец януари, както и трите общи събрания за избор на членове на 8-ия състав на ВСС, проведени през май и юни.¹⁷ Архивните записи на част от тези срещи са публикувани на интернет платформата YouTube. Чрез уебсайта на ВСС в реално време, както и директно по Канал 1 на БНТ през 2014 г. и 2015 г., са били излъчени заседанията на Съвета за избор на председател на Върховния касационен съд, а в края на 2013 г. – изборът на директор на Националната следствена служба.¹⁸

В последните доклади по МСП се съдържат и конкретни препоръки за ускоряване въвеждането на електронното правосъдие. Други съществени препоръки се отнасят до публичността и отчетността, свързани с процеса на съдебна реформа. Ключово е периодично да се *отчита публично* напредъкът по изпълнението на националната стратегия за съдебна реформа и се определят оставащите стъпки, които трябва да бъдат предприети (*Препоръка б*). Също така, трябва да се постигне съгласие по пътна карта за реформа на съдебната карта *едновременно с развитието на електронното правосъдие* (*Препоръка б*). Трябва да се разработи механизъм за отчитане на постигнатия напредък

¹⁷ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, Брюксел, 15.11.2017г. COM(2017) 750 final.

¹⁸ Вж. Доклад на ЕМСС – Проект „Обществено доверие и имидж на съдебната система“ 2017-2018.

пред широката общественост на реформата на прокуратурата (*Препоръка 7*). Също така се изисква да се създаде механизъм за *публично отчитане* на напредъка по дела за корупция по високите етажи на властта, за които вече има информация в общественото пространство (*Препоръка 12*).¹⁹

В доклада по МСП от януари 2017 се стига до извода, че „цялостното изпълнение на стратегията за съдебната реформа ще изисква непрекъснати усилия и ангажираност от страна на българските органи. Редица проекти вече са приключени, а други са в ход или в процес на подготовка. Новата информационна система за случайно разпределение на делата в съдилищата, която досега функционира безпрепятствено, е обещаваща стъпка, която показва, че съществуващи отдавна проблеми могат да бъдат преодолени. *Измененият Закон за съдебната власт следва да спомогне за осигуряването на бърз напредък в намирането на решения в областта на електронното правосъдие с цел подобряване на прозрачността и достъпа до правосъдие*“.²⁰

▪ Информационно табло на ЕС за правосъдието (*EU Justice Scoreboard*)

Като част от усилията на ЕС да подкрепи всички държави-членки в усилията им да поддържат адекватни и сравними системи на защита на върховенството на правото, както и за да подкрепи процеса на реформи в техните съдебни системи, ЕС разработи унифициран механизъм за измерване и отчитане на постигнатото в сферата на правосъдието. В доклада, който се изготвя от 2013 г. ежегодно от Комисията за всички държави-членки, се комбинират количествени и качествени методи за изследване на различните аспекти на управление и администриране на съдебните системи – от публичната оценка за независимост и ефективност на правосъдието до администрирането на конкретни видове дела, както и използването на информационните технологии. В доклада се използват данни, акумулирани в рамките на изследванията на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ), или анализи, извършени от експерти на Комисията в сътрудничество с националните власти.²¹

В доклада за 2018 г. се проследява *достъпността по интернет на обща информация за функционирането на съдебната система* в страните-членки.²² В тази категория България се представя сравнително добре. Онлайн информация е достъпна за различни аспекти от работата на съдебната власт, като са представени следните категории : наличие на е-портал с достъпни е-формуляри за гражданите и бизнеса; образование относно различните аспекти на правата; достъпна информация за чужденци; достъпна информация за деца; достъпна информация за хора с увреждания – незрящи и глухи; интерактивна онлайн симулативна проверка, оценяваща годността за ползване на правна помощ.

Съществена част от доклада е посветена на различните *възможност за е-правосъдие* в страните-членки. В случая под е-правосъдие се разбира извършването на процесуални действия в електронна форма. Наличието на такава възможност се

¹⁹ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, Брюксел, 15.11.2017г. COM(2017) 750 final.

²⁰ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, Брюксел, 25.01.2017г. COM(2017) 43 final, с. 11-12.

²¹ <https://rm.coe.int/european-judicial-systems-efficiency-and-quality-of-justice-cepej-stud/1680786b57>.

²² Вж. Фигура 25 от доклада, с. 23: 2018 EU Justice Scoreboard, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2018) 364 final: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/justice_scoreboard_2018_en.pdf.

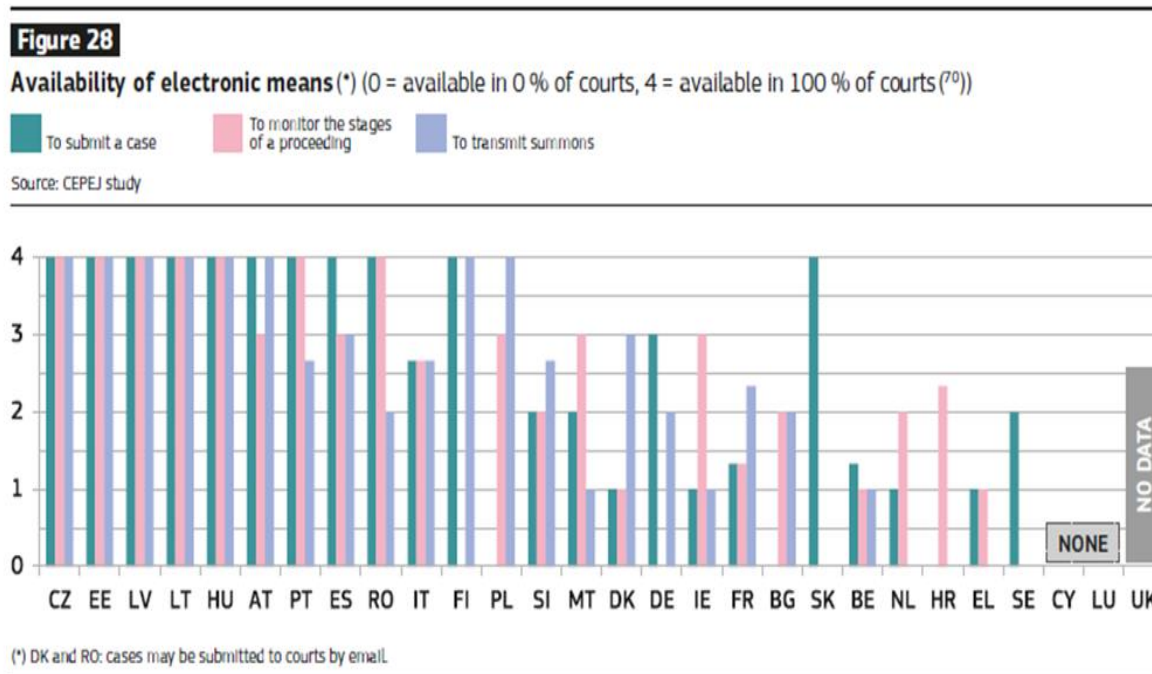
отразява върху качеството на съдебните системи, доколкото различните възможности, които съществуват (електронно подаване на искове, проследяване и придвижване на процеса онлайн) допринася за подобряването на достъпа до правосъдие и за намаляване на забавянето на процеса. Изтъква се, че информационните технологии имат нарастваща роля при процедурите, включващи трансгранично сътрудничество между съдебните власти, както и допринасят за по-добро прилагане на правото на ЕС. Наред с това, една от целите на Комисията е да допринесе за опростяване и по-голяма бързина при разглеждането на малките искове като се подобри комуникацията между съдебните власти и се използват в по-ефективно информационни и комуникационни технологии (ИКТ).

В изследването за *употребата на ИКТ между съдилищата и адвокатите*, както и за причините за използването на ИКТ, България не предоставя данни. Сред причините за използването на ИКТ между съдилищата и адвокатите, в страните с висок процент се посочват положителният опит, както и задължителност на използването (Естония, Португалия, Испания, Унгария).²³

В доклада се изследва в каква степен държавите-членки предоставят *възможност по електронен път да се завеждат дела*, да се проследяват фазите на процеса, както и да се извършва призоваване. В повечето държави са достъпни и трите форми на е-правосъдие във всички или само в част от съдилищата.

С най-добро представяне са Чехия, Литва, Латвия, Естония, Унгария, които предоставят тази възможност във всички съдилища. За по-голяма част от съдилищата това е възможно и в Австрия, Португалия, Румъния и Италия. България не предоставя пълния обем услуги на е-правосъдието. В половината от съдилищата са достъпни само проследяването на процеса и призоваването.

Фигура №1: Възможност за завеждане на дела по електронен път (сравнителни данни за държавите-членки на ЕС)

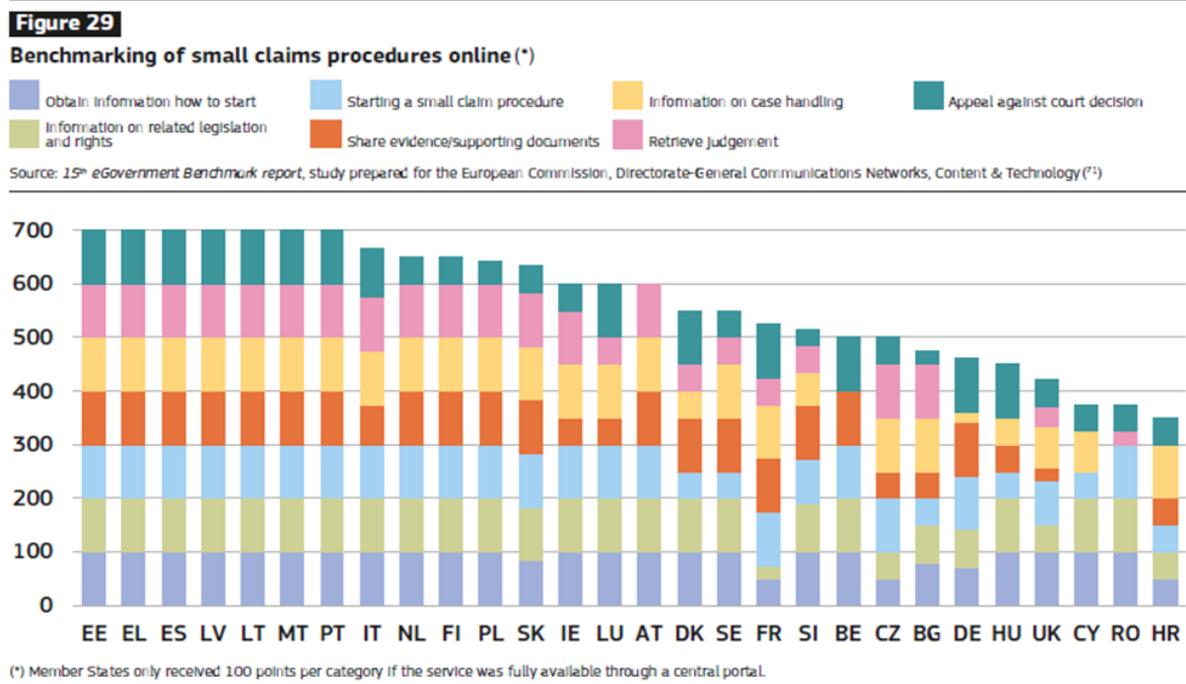
²³ Фигура 31. Пак там, с. 27.

По отношение на **процедурите за завеждане на малки иски по електронен път** България също не е сред първите държави в Европейския съюз. Изследването е проведено по отношение на седем аспекта от процедурата: достъпност до информация как да се започне производството; информация за релевантното законодателство и произтичащите от него права; започване на самото производство; размяна на доказателства и документи; информация за движението на делото; достъп до произнесеното съдебно решение; възможност за обжалване на решението.

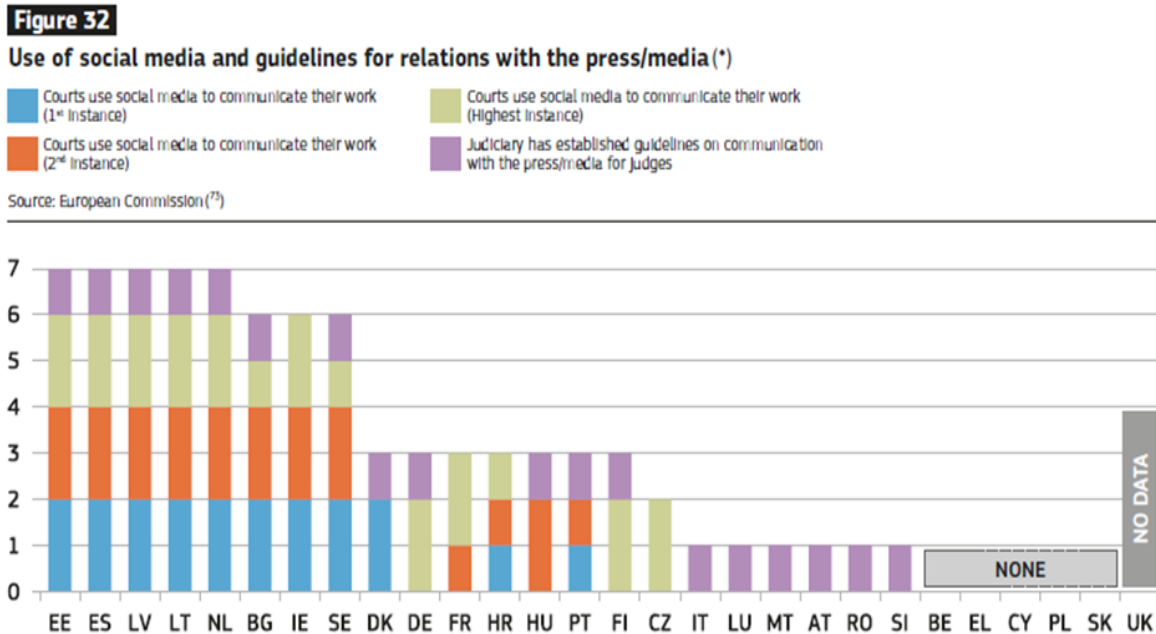
От 700 максимално възможен брой точки (получен от Естония, Литва, Латвия, Испания, Гърция, Малта и Португалия), България получава под 500 и се нарежда сред страните, които не са осигурили пълна достъпност до процедурата.

Фигура №2: Процедури за завеждане на малки иски по електронен път (сравнителни данни за държавите-членки на ЕС)

Друг изследван аспект е **използването на социалните медии** за оповестяване на работата на съдилищата, както и наличието на правила и насоки за комуникация с медиите. България попада сред първата категория държави, които използват социални медии за комуникацията на дейността на съдилищата на всички инстанции и имат разработени правила и насоки за комуникация с медиите. По този показател, макар и с по-ниски стойности, България се нарежда до Естония, Испания, Литва, Латвия, Нидерландия.

Фигура №3: Използване на социалните медии и наличие на насоки за комуникация с медиите
(сравнителни данни за държавите-членки на ЕС)

В следващата категория, отнасяща се за **онлайн достъпа до публикувани съдебни решения** (граждански/търговски и административни) на всички инстанции, България се представя много добре, наред с Естония, Литва, Ирландия, Малта, Румъния.²⁴ Следващата категория детайлизира въпроса с публикуването на решенията, като изследва различни конкретни аспекти: обща достъпност на сайта безплатно; актуализация на информацията на сайта поне веднъж месечно; означаването на решенията с Европейския съдебен деловоден идентификатор (European Case Law Identifier/ECLI); обозначаването на решенията с ключови думи; наличието на правила за използване на лични данни. Тук България също се представя сравнително добре, като липсва означаването на решенията с Европейския съдебен деловоден идентификатор.

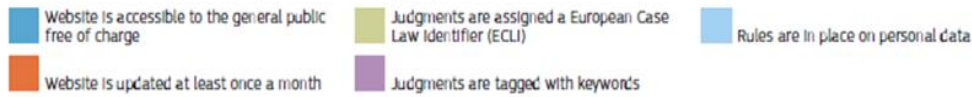
²⁴ Фигура 33. Пак там, с. 28.

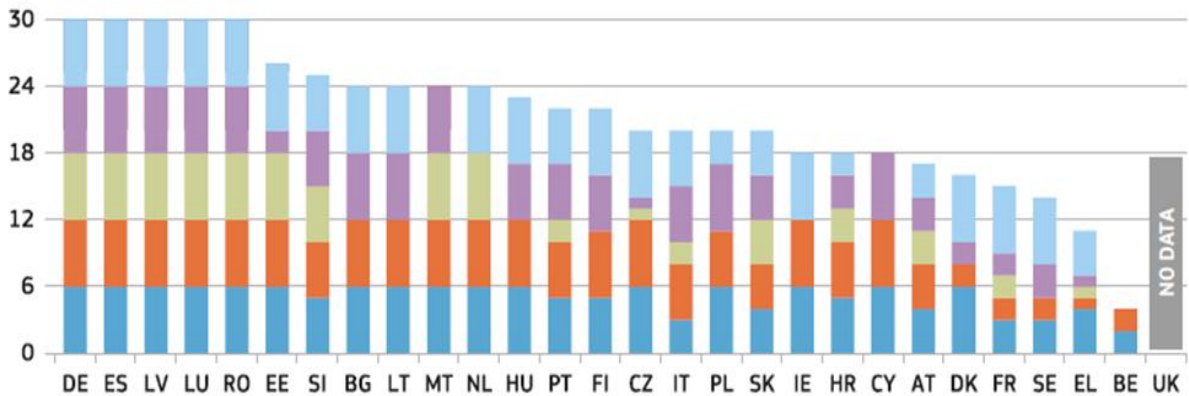
Фигура №4: Онлайн достъп до публикувани съдебни решения
(сравнителни данни за държавите-членки на ЕС)

Figure 34

Arrangements for online publication of judgments in all instances (*) (civil/commercial and administrative cases, all instances)

Source: European Commission (76)

Следващата категория индикатори, които се изследват, са свързани с **наличието на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за управление на делата и за проследяване на дейността на съдилищата** (включително съдебна статистика) като оценката се прави на база всички съдилища. В тази категория българската съдебна система се представя добре, наред с повечето държави-членки.

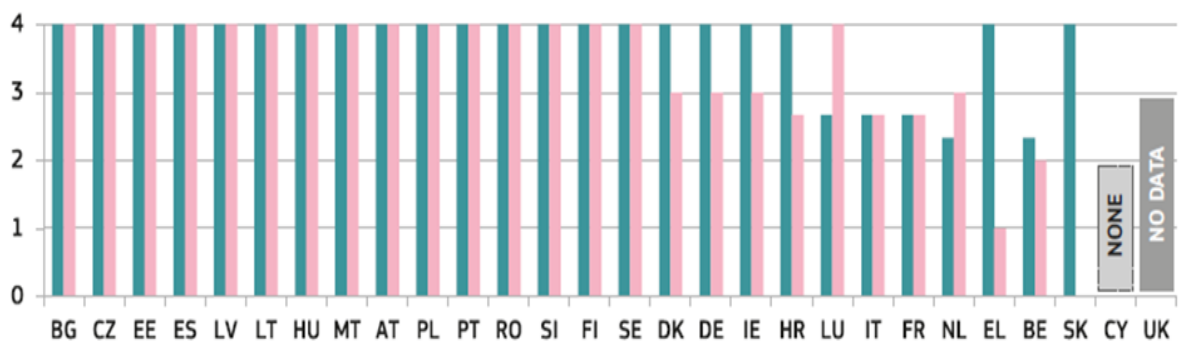
Фигура №5: Наличие на ИКТ за управление на делата и за проследяване на дейността на съдилищата
(сравнителни данни за държавите-членки на ЕС)

Figure 48

Availability of ICT for case management and court activity statistics (0= available in 0% of courts, 4= available in 100% of courts (87))

Source: CEPEJ study

Изводи и препоръки

Въз основа на направения анализ и представянето на нормативни и консултативни документи могат да бъдат направени следните препоръки:

- **Мерки за публичност и фокусирано популяризиране на ролята на съдилищата и ангажиране на обществеността:** съдебната власт следва да поддържа *контакт с широката общественост*, за да укрепи доверието в съдебната система, и да организира широк кръг информационни дейности.
  - Чрез интернет страниците на съдилищата следва да се предоставя **достъп до пълна, точна и актуална информация относно видовете съдебни процедури, процесуалните срокове, потенциалните разходи, свързани със завеждане на дело, възможностите за алтернативно разрешаване на спорове**. Наред с това следва да се предоставя по-обща информация за съдебната система, най-важните приети решения, статистически данни за резултатите от работата на съдилищата, различни образователни инициативи за изграждане на позитивен публичен образ на съдебната власт и повишаване на разбирането и доверието от страна на гражданите. Въведените електронни информационни услуги следва да са **лесни за ползване** от потребителите.
  - Държавите трябва да оказват обща *подкрепа за „програми за популяризиране“* на работата на съдилищата, като тези програми надхвърлят обхвата на обикновено информиране на обществеността. Те трябва да имат за цел да формират правилно разбиране за ролята на съдията в обществото и подкрепа за независимостта на съдебната власт.
  - **Мерки и дейности за ангажиране на младите хора:** посещения на студенти/ученици в съдилищата за участие в съдебни производства с последващи дискусии със съдията или прокурора; *лекции в училищата*, организирани от съдии или прокурори; организиране на обиколки в съдилищата и симулативни съдебни процеси; организиране през м. септември на насочена към младежите „Съдебна седмица“, по време на която съдиите активно посещават училищата, отговарят на въпроси във Facebook на живо; организиране на *обществени академии* в сътрудничество с университети или колежи, в които съдии и учени обсъждат актуални теми с аудиторията.
  - Организиране на *„Дни на отворените врати в съдилищата“* за обществеността.
  - Изготвяне и разпространение на *наръчник за правно образование*, написан от съдии.
  - Популяризиране на документални филми за съдебната власт; проактивно участие в телевизионни формати, които демонстрират функционирането на съдебната власт.
- **Стандарти и мерки за онлайн комуникация** (поддържане на интернет сайтове, портали, онлайн платформи)
  - Съдебната система във всяка страна трябва да има *уеб сайт*, който да се поддържа от *Съвета на съдебната власт* или *съдебната администрация*.

Решенията трябва да бъдат публикувани на интернет страницата на съдебната власт. **Всеки съд** трябва да има **свой собствен раздел** на Интернет страницата на съдебната власт. Тези раздели трябва да съдържат информация за практикуващи юристи, пресата и обществото като цяло. Уебсайтът на съдебната власт трябва да съдържа **база данни на съдебни решения**, които са **свободно достъпни** и **безплатни** за обществеността. Тази база данни трябва да съдържа възможност за „търсене“ по ключови думи и лесен за употреба списък. Всички решения, които са в базата данни, трябва да бъдат публикувани в **пълен текст, заедно с кратко резюме** за бърза справка. Препоръчително е при дела с висок обществен интерес в интернет да се публикува **резюме на решението, написано на прост, неюридически език**.

➤ С цел да се повиши **прозрачността** и **еднообразността** на съдебната власт е **препоръчително да се предостави една и съща информация на всеки сайт** и да се **разработи общ формат, който да структурира съдържанието по един и същ начин**. Тези сайтове трябва да съдържа **най-малко**:

- обща информация относно съдилищата и услугите, които те предоставят;
- практическа информация за страните по делото;
- дневния ред на предстоящата дела / графици на делата;
- информация за съдебни заседатели;
- съдебни правила;
- прессъобщения;
- (резюме на) решения;
- формуляри (с възможност за сваляне на файлове);
- кариерни възможности.

▪ **Общи препоръки за информационно и медийното осигуряване**

➤ Съдебните власти трябва да имат **проактивна медийна и комуникационна стратегия**, добро сътрудничество с медиите, изградено по такъв начин, че обществото да е в достатъчна степен информирано за работата на съда и за съдебните процеси от обществен интерес. Тези стандарти следва да се прилагат независимо от техническите средства, които се използват за разпространяване на информацията – радио и телевизионна журналистика, печатни медии, интернет и други медийни платформи. Необходима е **по-интензивна стратегия**, ако общественото доверие в съдебната система е под средното ниво, намалява или е нестабилно.

➤ Съдебната власт трябва да развива **комуникационни инструменти и ръководства за добри практики** с другите клонове на властта, други юристи и протоколи за действие с тези, които са считани за най-влиятелните участници, по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието.

➤ За **говорители** следва да се назначават съдии или прокурори, обучени в комуникационни умения, както и да имат специализиран отдел, използващ професионалисти в сферата на комуникацията, който се намира под ръководството на съдията. Също така се препоръчва обучение по въпросите на комуникацията за всички съдии и прокурори, както и за членовете и служителите на съдебните съвети. Във всеки един момент трябва да са на

разположение обучени съдии за връзка с медиите, които да обяснят процедурата или съдебните решения по ключови дела.

- Съдебната система следва да използва предимствата на **комуникацията в социалните медии** и по този начин да отговори на очакванията и предпочитанията на обществото. Сред силните страни на този метод на комуникация следва да се спомене, че посланието, изпратено до обществеността, е **пряко** и не може да бъде „манипулирано“ от медиите, комуникаторът избира адресатите на посланието, посланията могат да бъдат подкрепени, спонсорирани и т.н.

▪ Мерки за въвеждане на електронно правосъдие

- Препоръчва се използването на информационни технологии в рамките на съдебния процес, т.е. пълноценно въвеждане на *електронно правосъдие*, при което обаче трябва да са гарантирани всички процесуални права на страните. Ролята на ИТ в този случай трябва да е насочена към рационализиране и улесняване на процеса, подпомагане работата на съдията чрез съответно информационно осигуряване (достъп до актуални бази данни), по-добър достъп до правосъдие, както и подобряване на достъпа до и обмена на документи по конкретни дела.

Списък на използваните съкращения

АПК – Административнопроцесуален кодекс
ВСС – Висш съдебен съвет
ВАС – Върховен административен съд
ВКС – Върховен касационен съд
ГПК – Гражданскопроцесуален кодекс
ЕК – Европейска комисия
ЕМСС – Европейска мрежа на съдебните съвети
ЕС – Европейски съюз
ЗДОИ – Закон за достъп до обществена информация
ЗСВ – Закон за съдебната власт
ИВСС – Инспекторат към Висшия съдебен съвет
КСЕС – Консултативен съвет на европейските съдии
ИКТ – Информационни и комуникационни технологии
МСП – Механизъм за сътрудничество и проверка